

Onderwerpen uit de Westzaanse geschiedenis

Burgerinitiatieven

door WILLEM TIP/deel 70
beeld: Digitale Beeldbank

Niet alleen winkels zag Westzaan verdwijnen. De wijkvoorzieningen die Zaanstad had ingesteld overleefden de jaren tachtig evenmin. De hulpsecretarie sloot in 1982, de Westzaanse wijkraad eindigde zijn werk in 1986. Het postkantoor sloot in 1994, het verzorgingshuis Lambert Melisz in 1997. De busdienst door het dorp verdween in 2005.

De gemeente en vooral burgerinitiatief zorgden echter ook voor nieuwe voorzieningen. Een nieuw dorps huis met verschillende zalen, gedreven met de inzet van veel vrijwilligers opende zijn deuren in 1983. De wijkraad vond een opvolger in het Westzaanse Dorpscontact (1986). Eerder al (1984) was de dorpskrant 'De Wessaner' begonnen met zijn maandelijkse verschijning. De overkoepelende organisatie van de Westzaanse Gemeenschap (opgericht 1945) bleef intussen zorgen voor een band tussen de talrijke plaatselijke verenigingen, stichtingen en commissies (2018: rond 40 in getal). Met deze voorzieningen wist de plaatselijke gemeenschap ook in de nieuwe eeuw de sociale samenhang in stand te houden.

Dorps huis De Kwaker

Begin 1970 zag de Stichting Dorps huis Westzaan het licht. Zowel de gemeente als het verenigingsleven vonden het een goede zaak dat het dorp ook onder de vlag van Zaanstad zou kunnen beschikken over een eigen ruimte voor verenigingen en clubs. De eerste jaren vond het dorps huis onderdak in het voormalige kantoor van gemeentewerken aan de Kerkbuurt. Op 11 maart 1983 kreeg het echter een nieuw en veel ruimer gebouw ter beschikking, even ten zuiden van de school De Rank.

'De Kwaker' werd de nieuwe naam, in een wedstrijd uitverkoren boven alle andere namen. De naam paste bij Westzaan en bij de oude bijnaam van de Westzaners, de Kroosduikers. De Kwaker liet andere vondsten achter zich zoals 'Het Schaap', 'De Vier Leeuwen', 'Het Knarretje' of 'Het Kroosnest'.

Voor de inrichting brachten acties het bedrag van 100.000 gulden op. De Kwaker bood sindsdien aan talrijke verenigingen huisvesting. Ook na 2006, het jaar waarin de stichting Welsaen zich uit het dorps huis terugtrok. Vanaf dat moment ging De Kwaker verder als zelfstandige stichting en met de inzet van veel vrijwilligers.

Maandblad De Wessaner

In 1974, kort na de stichting van Zaanstad, kwam er een eind aan het advertentieblad van de Westzaanse winkeliersvereniging. Een nieuw blad verscheen de eerstvolgende jaren niet. Het duurde tot 1981 voordat er weer voldoende aanleiding was. Als steun voor het nieuwe dorps huis gaf de Westzaanse Gemeenschap viermaal een nieuw blad uit. De inzamelacties die nodig waren voor de inventaris kregen daarin alle aandacht.

Na de actie rond het dorps huis bleef het opnieuw stil. Tot 1984. In dat jaar meldden zich de plaatselijke Rabobank, de Onderlinge Brandwaarborg Maatschappij en Woningbouwvereniging Westzaans Belang zich als vaste ondersteuners van een nieuw blad. Geregeld verschenen in het nieuwe maandblad, nu 'De Wessaner' geheten, de ingezonden stukken van deze bedrijven. Het succes van het blad trok gaandeweg ook andere adverteerders. Een opzet met evenveel tekstpagina's als advertentiepagina's werd het uitgangspunt. Bescheiden was de start, zes om zes, later werd het blad steeds uitgebreider en uitbundiger, tot twaalf om twaalf pagina's, volledig in kleur.

Bestuur van 't Reght Huys in 1992. Vlnr. Wim Konijnenberg, Wouter Veenis, Theo Meursing, Ton Nieuwendijk, Nico van der Veen, Bob Romkes en Nanda Joor.

Stichting 't Reght Huys

Na het vertrek van de hulpsecretarie en de opheffing van de wijkraad herleefden in 1986 de oude zorgen om het mooie maar dure Westzaanse Reghthuys. Een nieuwe bestemming voor het monumentale gebouw was niet eenvoudig te vinden. Zaanstad dacht aan al verkoop. Het idee dat het Reghthuys geen openbaar doel meer zou dienen stond echter velen tegen. In 1988 werd daarom de Stichting 't Reght Huys gevormd. Hoofddoel was het gebouw voor de burgers open te houden. Begin 1989 verwierf de stichting het historische pand voor het symbolische bedrag van 1 gulden. Wel was aan de aankoop een forse restauratieplicht verbonden. Het achterstallige onderhoud werd berekend op een half miljoen gulden. Ook verplichtte de stichting zich om elk jaar zesduizend gulden aan erfpacht te betalen voor de grond.

Met de steun van verscheidene fondsen zette de stichting zich in voor de restauratie. Het interieur werd in delen hersteld. De Kok-Voogtcollectie van oudheden, opgeslagen op de zolder, kreeg een passende bestemming in de Grote Kerk (1990). De oude ijkkamer op de begane grond ging dienst doen als vergaderzaal (1992). De wanden van het vertrek werden bij deze gelegenheid opgeluisterd met oude bouwtekeningen van het Reghthuys en met een schilderij van de legendarische Lambert Melisz. De secretarie werd weer weeskamer (1994). In de toegangsruimte kwam nieuw sanitair. Als sluitstuk herstelde men de wandbekleding van de burgemeesterskamer (2000). De wanden daar kregen een sprekende 18e-eeuwse blauwe kleur. Ook kreeg het Reghthuys gevelverlichting (2000). Als locatie voor huwelijken, vergaderingen en plechtigheden kon het gebouw in de nieuwe eeuw zijn openbare rol met ere blijven vervullen.

Bestuur en redactie van Dec Wessaner in de Weeskamer van het Reghthuys. Vlnr. Jac de Boer, Jan van der Weiden, Martin van 't Veer, Wouter Veenis, Aad Vet, Ed Blaauw en Fred Eerenberg.